HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7. DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Gedachten over onze Koloniale Toekomst.

Er zijn tijden, waarin elkeen begrijpt, dat het bestaande onhoudbaar is.

A. S. C. WALLIS.

Het gelijkt er op, dat die tijden nu beginnen aan te breken voor Nederl. Indië en vele politieke programma's vermelden het in den laatsten tijd, dat op grond van het groote beginsel van het Zelfbeschikkingsrecht, de bevolkingen van Nederl. Indië, Suriname en Curaçao tot geheel zelfstandige Rechtsgemeenschappen in den Nederl. Staat moeten worden ontwikkeld en wel *binnen redelijken tijd.* Zoo staat het er dikwijls, of ongeveer zoo.

Aan deze uitspraken, zoo gemakkelijk op papier gezet, zitten echter reusachtige consequenties vast. Immers, om eens bij Nederl. Indië te blijven, wanneer inderdaad: „tot zelfs op de hoogste en meest verantwoordelijke posten in alle takken van Staatsdienst, van Inheemsche krachten zal worden gebruik gemaakt", zooals in één dier programma's wordt aangevuld, dan behoeft men geen Ind. specialiteit te zijn, om in te zien dat daarvoor allereerst ingrijpende veranderingen in onze Indische huishouding noodzakelijk zijn.

Colijn heeft het zoo raak gezegd in zijn brochure: „Staatkundige hervormingen in Ned. Indië": „onze hervormingen moeten ten doel hebben het stichten van een Indische democratie, waaronder ik een staatsregeling versta, door welke het Recht op politieke Zelfbestemming steeds in onverbrekelijk verband met den plicht tot „selfsupport" wordt erkend."

Juist, eerst aan onze bruine broeders de capaciteiten bijbrengen, die hen tot „selfsupport" in staat moeten stellen. Dat is het allereerste.

Voorname factoren om op den duur die verantwoordelijke posten te bezetten, n.l. gezond verstand en vooral aangeboren beschaving, zijn ruim aanwezig, maar vele andere als b.v. flinkheid en algemeene ontwikkeling, onbreken ten eenenmale. Indien wij willen *doen*, wat wij in onze politieke programma's *zeggen*, dan moeten wij beginnen met voor onze tot betrekkelijk kort geleden nog veel verwaarloosde bruine pupillen, een geheel andere maatschappelijke omgeving te scheppen, een milieu, waarin *die* menschen op zullen groeien, die zelfstandig Staatsburger kunnen zijn.

Die groote noodzakelijke aanvulling betreft wel in de eerste plaats de Gezondheidsdienst, met alles wat daar bij behoort, als woningbouw, rioleering, assaineering enz. Het Inlandsche volk, telkens weer geslagen door epidemieën, voortdurend ondermijnd door tal van inheemsche ziekten, kan geen veerkracht hebben en moet wel futloos zijn. De (Amsterd.) prof. Kuenen heeft terzake onlangs op de Indische week te Leiden ongeveer gezegd:

„Een krachtige aanvulling van Europ. geneeskundige hulp in alle mogelijke richtingen is direct noodzakelijk. Niet alleen van Doktoren, maar ook verplegers, verpleegsters, vroedvrouwen e.a. Daarnaast moet een uitgebreide Hygiënische Inspectie worden ingesteld en verder moet aan al de kinderen op de scholen, de eerste beginselen der Gezondheidsleer worden bijgebracht.

Maar daarnaast moet (en hiermee raken wij het gebied van onze polit. programmas) een breed plan worden opgezet, om de Inlanders *zelf* tot al die functies op te leiden.

Voorwaar geen kleinigheid, maar toch is dat de weg, en Deli o.a. kan het ons leeren, hoe de Inlanders, dikwijls aangekomen als lamlendige, energielooze wezens, eenmaal gewend geraakt aan geregelde geneeskundige behandeling en toepassing van hygiënische voorschriften, weer veerkracht krijgen en glans in hun oogen.

Maar, wat moet dat alles kosten? De Ind. Begrooting voor 1918 kon voor den geheelen Geneesk. Dienst met moeite *f* 12 millioen uittrekken, d.w.z. ongeveer 25 cent per jaar en per hoofd en hiervan was ruim de helft noodig voor de pestbestrijding alleen. Maar stel, dat wij al die doktoren, verplegers, e.a. kunnen krijgen en betalen (er worden om te beginnen o.a. 32 vrouwelijke Schoolartsen gevraagd; hebben wij die zelf wel?) om de Inl. bevolking *zelf* voor al die functies op te leiden, dat vereischt toch, en hiermee komen wij aan het tweede deel van de geheel te veranderen omgeving, een zeer groote uitbreiding van het Onderwijs.

Niet zoozeer het Hooger Onderwijs is het, waar wij ons oog op moeten richten, en waaraan vele Inl. leiders zich vastklemmen als aan een reddingsboei, maar allereerst het Lager en Vakonderwijs.

„Laat er in de eerste plaats een uitroeiing komen „van het Analfabetisme en zulk een toestand, dat „althans een groote meerderheid der bevolking den „heilzamen invloed van het eenvoudigste Volks„onderwijs heeft ondergaan". (Mr. Creutzberg in de Volksraadzitting van 21 Juni 1918). Doch ook hierbij zal men, om te voldoen aan den inhoud van de politieke programmas, twee richtingen uit moeten gaan en wel krachtige directe voorziening brengen in verschillende tekorten, zoowel als een breed plan opzetten om de Inlanders *zelf* tot al die leidende functies op te voeden.

Een volgende factor die bij den opbouw van het Indische huishouden niet zuinig onder de oogen moet worden gezien, is de kwestie van orde, veiligheid en tucht. Ondanks het feit dat de Inlanders vele karaktereigenschappen hebben, die hen bij uitstek geschikt maken om met minimale dwangmiddelen van bovenaf, een goed geordende samenleving te vormen, valt toch steeds te constateeren (en niet zooals bij ons, onder invloed van den oorlog, maar 15 jaar geleden precies even sterk als nu), dat de verwildering gedijt. Altijd weer staan de bladen vol met berichten over roof- en moordpartijen, in perfectie georganiseerd, veediefstallen, brandstichtingen enz.

En dat kàn ook niet anders in een land, waar tegenover de vele kansen om ongestraft te ontkomen (uitgestrekte bosschen, weinig verkeerswegen, vrees van de bevolking voor wraak van de bandieten, etc.) een totaal onvoldoende politiemacht staat, onvoldoende in aantal zoowel als in opleiding. Buitendien wanneer de misdadigers wèl gegrepen worden, hoe moet dan niet dikwijls de berechting 1 à 2 jaar worden uitgesteld, omdat de Justitie overkropt is met werk?

Ziet, deze 3 *hoofd*lijnen: Geneesk. Dienst, Onderwijs en Publ. Veiligheid moeten allereerst grondig worden aangepakt. Maar daarna komen vele kleinere factoren in aanmerking als Verkeerswegen, (vooral op de Buitenbezittingen), regeling van waterschappen, brandweer, invoering van den Burgerl. Stand, Armenzorg, enz.

En dit alles moet worden bekroond met een groote uitbreiding van het Corps Ambtenaren, voornamelijk in het B. B. en bij de B. O. W. *Uit* moet het zijn, met den toestand, dat aan die Heeren noodgedwongen ressorten worden opgedragen, die veel te groot zijn, om allround goed werk te kunnen leveren.

Deze zijn, naar ik meen, de voornaamste consequenties, die uit de politieke programma's volgen.

Nu komt de vraag hoeveel moet die Restauratie wel kosten en waar komen de tienduizenden Hollanders vandaan om dat Groote Werk uit te voeren. Kan Nederland dat klaar spelen?

Wie zal het zeggen! Maar indien het àl uitvoerbaar is, dan toch alleen onder deze condities: 1e. dat er geheel andere „middelen" komen ten dienste der Ind. Begrooting, en 2e. dat het Nederlandsche Volk in geheel andere lagen dan nu het geval is, met de Indische kwestie mee gaat leven. Vooral dit laatste komt mij voor een hoofdfactor te zijn, waarop meestal niet voldoende de aandacht valt. Deze *beide* condities zijn onafscheidelijk aan de oplossing van het probleem verbonden.

Eerst eens wat de kosten betreft. De Directeur van Onderw. Mr. Creutzberg kwam in de Volksraadzitting van 21 Juni met de berekening, dat de perfectionneering van *één* deel van zijn Departement, n.l. de Inl. z.g. 2e klasse school, voor Java en Madoera alleen, in de toekomst een jaarl. uitgave van 420 millioen gulden zou vorderen. Deze z.g. 2e kl. scholen staan wat hun peil betreft, ongeveer gelijk met onze lagere school tot en met de 5e klasse. En al zal nu onze Regeering (omdat aan het verkrijgen van zulke sommen eenvoudig niet te denken valt en evenmin aan het leidend personeel) zeer terecht beginnen met zoo snel mogelijke invoering van het nóg eenvoudiger z.g. Volksonderwijs (misschien te vergelijken met ons vroegere plattelandsonderwijs), het is toch wel duidelijk nietwaar, dat een Volk 't welk wij binnen redelijken tijd zelfstandig in de rij der naties willen laten loopen, toch ook binnen redelijken tijd, zoo niet geheel, dan toch voor een zeer belangrijk deel het leven in moet gaan met minstens de kennis van de hierboven genoemde 2e klasse school. Voor *dat* doel, kan men toch niet met minder volstaan. En dan komen wij toch bij die *f* 420. millioen terecht.

Wanneer wij nu overwegen dat de Ind. begrooting van het vorige jaar voor het *geheele* onderwijs (Inl. Volks 2e kl., 1e kl., Holl. Chin., Holl. Inl., Vakscholen en Europeesch onderwijs) totaal slechts 18 millioen beschikbaar kon stellen en wanneer wij aannemen, dat de andere hierboven genoemde factoren, te rekenen naar het einddoel, in dezelfde slechte conditie zijn, dan lijkt toch, dunkt mij, die massa correctie voor ons een onbegonnen werk.

Hoe komen we dan aan die Bergen van Goud? Dat de Inl. bevolking *te* zwaar belast zou zijn, daarover bestaat verschil van opinie, maar dat de Inlander niet in staat zal zijn, om langs welken weg ook, belangrijk méér te worden belast, dan nu geschiedt, daarover is men het toch algemeen wel eens.

Zal het mogelijk zijn, en zooals velen willen door de „open-deur-politiek", de Ontginning, Handel en Nijverheid *zoo* op te drijven, dat wij binnen redelijken tijd wél voldoende middelen kunnen krijgen voor het Groote Werk?

Op de begrooting voor 1918 staan, voortkomende

uit alle belastingen te zamen: ƒ 134 millioen. Ofschoon natuurlijk teneenenmale niet met zekerheid te zeggen, maakt een nadere beschouwing het waarschijnlijk, dat van dit bedrag op het allermeest ƒ 100 millioen uit „Ontginning" etc. voortvloeien. Deze ƒ 100 millioen staan zwaar onder invloed van O. W. (ƒ 15 millioen) en bij het cijfer van ƒ 16 millioen uit de Inkomsten belastingen vermeldde het toelichtende rapport: gunstige toestand van H. en N.

Aannemende nu eens, dat dank zij reclame en daaruitvolgende bevloeiing van buitenl. kapitaal in redelijken tijd (stel maar eens een menschenleeftijd, 30 à 40 jaar) de Ontginning in Nederl. Indië zou kunnen worden verdubbeld (wat toch wel onmogelijk lijkt) en aannemende verder dat de verschillende bedrijven in de toekomst dezelfde hooge baten in de Ind. schatkist zouden willen storten als in 1918 onder invloed van gunstige handelstoestanden en O. W. werd geraamd (wat wel evenmin waarschijnlijk lijkt), dan zou de Ind. begrooting bij een volgende generatie zeg maar over 30 à 40 jaar langs dien weg ƒ 100 millioen méér tot hare beschikking hebben dan nu.

Afgescheiden van het feit dat de Inl. beweging zich onder invloed der tijden meer en meer afkeerig betoont van de toevloeiing van het groot kapitaal, waarbij onze ambtenaren de schokken maar op moeten vangen, stelt deze richting van „de open-deur" ons m.i. toch ook niet in staat om binnen redelijken tijd *zulke* sommen ter beschikking te krijgen (vide de 420 millioen van Mr. Creutzberg) dat wij in staat zullen zijn om aan die Economische Evolutie ook maar een flinken „duw" te geven en daarmee het thans levende geslacht te bevredigen. *Dat moet „sukkelen" blijven.*

Maar buitendien vinden wij langs dezen weg ook niet de gelegenheid om het Hollandsche *volk* voor Indië te interesseeren.

Wat de gelden betreft, komt het mij voor, dat wij wel gedwongen zullen zijn, om deze richting te verlaten en om ons doel te bereiken, heil te gaan zoeken in een verder ontginning van Indië geheel ten bate van Indië zelf, dus met de directe winsten voor de Ind. schatkist.

Is onder deze omstandigheden het commercieele kapitaal niet zoo goed als zeker uitgesloten?

Billiton Maatschappijen die $^{5}/_{8}$ van hun winst aan den Staat afstaan, zullen wel altijd hooge excepties blijven en al mag het waar zijn, dat enkele groote gevestigde lichamen door hun uiterst krachtige positie wel in staat zijn en ook genegen om aan hun bestaande bedrijf nog verdere uitbreiding te geven tegen voor de schatkist zeer aannemelijke condities, in het algemeen is dat toch de richting niet en van het zoo aanstonds te verwachten Buitenl. kapitaal behoeven wij ons wat dit betreft, zeker geen illusies te maken.

Staatsexploitatie zou zoo te zien, wat de financiën betreft, aan de gestelde eischen voldoen en het is te begrijpen, dat juist tegenwoordig het aantal van hen, die er zooals het nu gaat, geen „gat meer inzien" en voorstander van een algeheele verdere Staatsexploitatie worden, met den dag groeit. Maar het is zeer de vraag, of voor een einddoel, waarbij om te slagen het onderste uit de kan *moet* worden gehaald, de Staatsexploitatie niet gelijk staat met het spannen der paarden achter den wagen. De Staatsexploitatie die teneenenmale de aandeelhouderszweep mist om *er uit te halen wat er in zit.*

Buitendien, ook langs dien weg, krijgen wij de noodzakelijke nationale belangstelling niet, om voldoende een stroom van mannen te krijgen.

Zou het niet mogelijk zijn een tusschenrichting in te slaan, waarbij het principe van de Staatsexploitatie n.l. het overgroote deel der winst aan de schatkist gehandhaafd blijft, terwijl toch het Kapitaal zóó wordt gefourneerd, dat het natuurlijk verlangen van aandeelhouders naar winst, als prikkel voor de leiders, om het meest mogelijk te bereiken, blijft bestaan?

Stel, onze Regeering stopt heden nog met het uitgeven van concessies onder zoowel als boven den grond en verleent morgen hare bemiddeling om een soort Algemeene Maatschappij van Ontginning te creëeren, die zij onder directie stelt van uitgelezen bedrijfsleiders van alle mogelijke richtingen.

Aan deze maatschappij wordt de primeur gegeven op welk gebied ook, de Leiders verwachten met succes werkzaam te kunnen zijn en de meest volledige Regeeringssteun komt voorop te staan.

Stel nu dat onze Regeering *in plaats van zelf te exploiteeren* genegen is om (wat in geval van catastrophe op hetzelfde neer komt) de gelden der aandeelhouders inzake rentes, onaantastbaarheid der hoofdsom, opzeggingstermijs etc. etc. *zoo* te garandeeren, dat de directie er wel in *moet* slagen om de kapitaaltjes der betere en kleine burgerij aan zich te trekken. Zooals bekend, zijn *dat* de menschen, die mits hun geld slechts „safe" is en zij betrekkelijk snel hun volle geld terug kunnen krijgen, met zeer bescheiden rente genoegen willen nemen.

En wanneer dan eens boven de vastgestelde rente, bij floreeren der zaken een kleine jaarlijksche bonus wordt uitgekeerd, lijkt het dan niet waarschijnlijk dat al spoedig een steeds vermeerderend aantal Nederlanders in plaats van buitenlandsche papieren te koopen, zich ook in deze Ontginning zal interesseeren? (Indien men eens tijdig een deel der 4 pCt. Russen en Oostenrijkers aldus had overgeloosd......).

En wat het effect van die bonus betreft, ik stel mij voor, dat bij een kleine rentenier b.v. die van zijn ƒ 1200 rente *geheel of gedeeltelijk moet leven*, een jaarlijksch douceur van ƒ 100 of ƒ 125 minstens denzelfden prikkel opwekt om interesse te krijgen in den gang van zaken op de beleggingsterreinen (Indië) als bij een burger b.v. van de Keizergracht pas met stel maar 10 of 20 keer dat bedrag naar buiten treedt.

Dat feit, dat men met ƒ 10.000 winstuitkeering de belangstelling krijgt van 1 man van den Keizersgracht, maar daarentegen van 100 kiezers uit andere lagen der bevolking, dat feit moet m.i. worden uitgenut.

En wanneer dan deze Maatschappij eens alweer met alle noodige garanties van Staatswege, als particuliere Spaarbank op kon treden. In Nederland zijn bij de Rijkspost- en partic. banken ƒ 450 millioen ingelegd op ruim 2½ millioen boekjes. Herhaaldelijk wordt reeds in den laatsten tijd overwogen om die gelden met meer sociaal inzicht te beleggen. (13 Maart j.l. in het Financ. Weekblad van Oppenheim: Spaarfondsen voor Nederl. Bodemcultuur en 15 Maart een betreffend artikel van dr. mr. Schutte in de Economist.)

Het moet toch mogelijk zijn om met de noodige Staatsgaranties ook langs dezen weg, zooal niet een belangrijk kapitaal te verkrijgen, *dan toch een groot deel der Nederlandsche kiezers tot Indische „beleggers" te maken.* En waar uit den aard der zaak deze spaarders meestal tot den kleinen man behooren, meen ik dat ook hier de paar rijksdaalders meer of minder aan het eind van het jaar op het boekje bijgeschreven, hun uitwerking als prikkel niet zullen missen.

Is hier niet een weg te vinden, om een groot deel van de Nederlandsche kiezers daadwerkelijke belangstelling voor Indië bij te brengen en wel met betrekkelijk zulke bescheiden eischen voor zich, dat toch het leeuwendeel der winst voor de Indische schatkist bestemd blijft? Het nu nog veel te veel ontbrekende contact tusschen de Nederlandsche burgerij en Indië moet aldus toch sterk kunnen worden bevorderd en naar te verwachten, zal dit aanleiding geven tot meer algemeene bekendheid met het land en ten slotte vermeerderde ambitie om er naar toe te gaan.

Waar tegenwoordig zoowat alle middelen om in de tekorten aan employees en ambtenaren te voorzien, ten eenenmale falen, daar moet dit toch een weg zijn waarbij brochures, tentoonstellingen, Indische week, enz., enz., pas tot hun volle recht kunnen komen.

Zullen wij op deze wijze ook niet een machtig wapen slaan uit de handen van onze tegenstanders onder de Inlandsche leiders en daarentegen een grooten steun verschaffen aan de ons trouw blijvende elementen?

Is er op deze wijze geen kans dat de vele verlangens en wenschen der Inlanders ook in onze Tweede Kamer veel meer tot hun recht zullen komen?

En deze richting behoeft een bescheiden ontwikkeling van het Partic. bedrijf verder volstrekt niet uit te sluiten. Dit moet ons evenwel niet over de handen loopen, waar zoo aanstonds groote kans op is, de heeren zullen zware heffingen moeten verdragen en voor onze eigen onbaatzuchtige ontginning zullen wij overal de primeur moeten houden.

Wanneer wij dan, door deze richting in te slaan, wel geld en wel mannen kunnen krijgen om met hoop op succes binnen redelijken tijd het groote werk aan te kunnen pakken, en aldus een kans te krijgen datgene te doen wat wij in onze politieke programma's zeggen, dan moeten wij voor ons er genoeg aan hebben, om aldus zeer waarschijnlijk een ontijdige breuk met onze koloniën te voorkomen.

Wat wij daarmee voor ons land winnen, behoeft wel niet nader te worden betoogd.

Leiden, April 1919.

HUGES.

Sprokkels.

—

LV.

Eenigen tijd geleden maakten we melding van het voornemen der regeering om in Indië over te gaan tot het stichten van een kweekschool voor fröbelonderwijzeressen.

Dat het der Indische regeering werkelijk ernst is met de opening van fröbelscholen, blijkt uit een „oproeping van gegadigden voor de betrekking van onderwijzeres aan of hoofd van openbare fröbelscholen", die we in de Indische bladen aantroffen, en waarin vermeld wordt, dat reeds in den loop van dit jaar overgegaan zal worden tot het openen van openbare fröbelscholen, aan welke inrichtingen geplaatst kunnen worden, hetzij als hoofd, hetzij als hulpkracht, vrouwelijke personen van elken landaard, in het bezit van een akte of getuigschrift voor het geven van fröbelonderwijs.

De bezoldiging zal bedragen van ƒ 75 tot ƒ 100 's maands met 4 of 5 driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 25 's mnds, terwijl aan het hoofdschap (waarvoor een 2 à 3-jarige praktijk bij het fröbelonderwijs wordt vereischt) een extra-verhooging van ƒ 50 's maands zal worden toegelegd.

Hoog stelt de regeering haar eischen niet, maar ze is dan ook vrij karig met haar belooning. Voor het hoofd van een fröbelschool is toch na 15 jaren dienst een salaris van ƒ 275 nu juist niet schitterend te noemen. De meest begaafden zullen op de voorgespiegelde betrekkingen wel niet afkomen, en het is toch noodig om als hoofd althans flinke krachten te hebben.

De bezoldiging moet echter, zooals de oproeping vermeldt, nader geregeld worden. Laten we hopen, dat er voor degelijke werkkrachten een goede toekomst zal zijn te vinden bij het fröbelonderwijs!

LVI.

We weten allen, dat de verraderlijke Spaansche griep ook in Indië haar slachtoffers gezocht heeft onder Europeanen en Inlanders en wel in die mate, dat de sterftecijfers veel en veel hooger zijn dan bij de ergste cholera- en malaria-epedemieën het geval was. In de afdeeling Pasoeroean was de sterfte het vorig jaar van 1 t/m 14 Nov. d e r t i e n m a a l zoo hoog als in hetzelfde tijdvak van 1917. En wat de correspondent van het „Soer. Hbl." terecht bedroevend vindt, is, dat bij behoorlijke verzorging het overgroote deel der zieken zou hebben kunnen genezen.

Ziekenverpleging in Indië! Een ruim veld, dat voor het grootste deel nog braak ligt.

Zeker, hier en daar worden pogingen aangewend om Inlandsche verplegers en verpleegsters te vormen en onder de personen en vereenigingen, die daaraan hun krachten wijden, mag zeker de Semarangsche vereeniging in de eerste plaats genoemd worden. Verder denken we aan de opleiding te Kediri en te Modjò Warno. En wellicht zijn er op nog meer plaatsen cursussen tot opleiding van Inl. verplegers en verpleegsters, doch dat alles is nog slechts een druppel op een gloeiende plaat, honderdtallen zullen er nog opgeleid moeten worden, voordat ook maar eenigszins aan de allerdringendste behoeften voldaan is.

Zou niet een krachtige vereeniging — en dan denken we allereerst aan de Kartini-Vereeniging — op meerdere plaatsen den stoot kunnen geven tot het oprichten van cursussen tot opleiding van Inl. verplegers en verpleegsters?

Onlangs lazen we het bericht van de opening van het nieuwe ziekenhuis te Malang, waaraan, zooals we met voldoening opmerkten, den naam verbonden zal worden van den heer Renardel de Lavalette, den man, die tientallen van jaren zijn krachten en zijn geld beschikbaar gesteld heeft voor de sociale belangen van blank en bruin. De gedachte rees toen aanstonds bij ons, of Malang met zijn groot militair hospitaal en zijn nieuw ziekenhuis niet een geschikte plaats zou zijn om de opleiding tot verpleger ter hand te nemen. En zoo zijn er meer plaatsen.

Zou het te veel gevergd zijn van de krachten der Kartini-vereeniging, als zij zich aangordde om òf het initiatief te nemen, dan wel het hier en daar wellicht sluimerende initiatief op te wekken en in daden om te zetten?

En zouden er geen pogingen aangewend kunnen worden om de aandacht van de Eur. en Inl. artsen te vestigen op deze groote behoefte, om vooral de laatsten aan te sporen om al hun krachten aan te wenden ter bevordering van dit groote volksbelang?

Met een goede ziekenverpleging zou de kleine man meer gebaat zijn dan met politieke rechten, die hem in geval van ziekte aan zijn lot overlaten.

LVII.

Toen de heer Tjokroaminoto in den Volksraad toornde tegen het „Soer. Hbl." en het „Nieuws v. d. Dag v. N. I.", schreef men te Batavia het vaderschap der rede toe aan Sneevliet of Baars.

Naar aanleiding daarvan brengt het „Soer. Hbl." een oude geschiedenis in herinnering, die zich afspeelde in het begin van den oorlog, toen aan Japan zekere voor Indië minder gewenschte plannen werden toegeschreven.

Tjokroaminoto verzocht kapitein Vermeer, die hem te Soerabaja bezocht, om eenige gegevens voor een artikel over Japan's plannen in de Oetoesan Hindia. Kap. Vermeer tikte een artikel, waarin verklaard werd, dat Holland van de trouw der Inl. bevolking verzekerd kon zijn, indien Japan veroveringsplannen koesterde.

Het stuk werd, in het Maleisch vertaald, op uitdrukkelijke voorwaarde van den schrijver, zonder eenig onderschrift in het blad opgenomen. Daardoor zou het stuk afkomstig schijnen te zijn van den hoofdredacteur Tjokroaminoto en dan zou 't publiek denken, dat het werkelijk de gevoelens weergaf van een doel der bevolking. Om verschillende zeer materieele redenen had Tjokroaminoto daartegen bezwaar, omdat het stuk in 't bijzonder tegen Japan was gericht.

Het woord Japan werd weggelaten en zoo verscheen onder de vlag van Tjokroaminoto een artikel, waarin namens de Inl. bevolking trouw aan de regeering werd betuigd, en dat zooveel sensatie in Nederland verwekte, toen de verkorte inhoud daarheen werd geseind.

Minister Pleyte deelde die betuiging van trouw en genegenheid in de Tweede Kamer mee, en Tjokroaminoto liet zich dit alles aanleunen. Kap. Vermeer deed de juiste toedracht der zaak kennen, waar zulks behoorde.

Men vermoedt, dat van de lange redevoeringen door Tj. in den Volksraad uitgesproken niet veel van hem zelf afkomstig is.

Als dit vermoeden waarheid bevat, is het te hopen, dat Tjokroaminoto een eenling is onder de z.g. volksleiders en volksraadleden.

Velen hebben immers verbaasd gestaan over de wijze, waarop de Inlandsche leden in den Volksraad optraden en er waren er, die daarop hooge verwachtingen bouwden voor de toekomst, wanneer de Indische volksvertegenwoordiging tot wetgevenden arbeid geroepen zou worden.

Wij deelen die hoog gespannen verwachtingen niet; immers is het gemakkelijk kritiek uit te oefenen, leemten aan te wijzen en met veel lawaai en grootsch gebaar te wijzen op de tekortkomingen der regeering.

Een andere en veel moeilijker taak is het, de hervormingen en verbeteringen in wetten of besluiten vast te leggen, die practisch uitvoerbaar zijn. Daartoe behooren een karaktervorming en staatkundige ontwikkeling, die bij het grootste deel der Volksraadleden nog ver te zoeken is.

H. v. VORDEN.

Losse Opmerkingen.

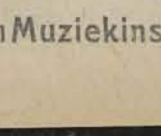
II.

Wanneer men aan boord zoo rustig zit te mijmeren en uit verveling z'n „papieren" nog eens inkijkt — bagage-cognossement, verzekering-polissen etc. — dan komt men tot de ontdekking, dat men feitelijk tegen „niets" gedekt is.

Op het bagage-cognossement staat een net stempel, luidende:

> Geopend voor onderzoek vanwege de N. O. T.; schip derhalve niet aansprakelijk voor verliezen of schade aan den inhoud.

Dat 's wel een geestige manier van zaken doen! Ik moest m'n bagage laten afhalen door den schipper van de Maatschappij en daarbij afgeven sleutels en N.O.T.-certificaat. De N.O.T. heeft in Amsterdam — in presentie natuurlijk van de Maatschappij — in mijn boeltje kunnen neuzen...... en als ik straks in Priok een hoop steenen in mijn koffers vind, dan verwijzen N.O.T. en schip mij met breed gebaar naar elkander!

Prettige manier van zaken doen!

Zoo b.v. op de noodhaven-polis leest men gedrukt een heelen stoet gevallen, waarin men verzekerd is. Maar...... onderaan is een strookje geplakt, waarop met duidelijke roode letters staat gedrukt:

> Noodhavenkosten worden alléén vergoed als gevolg van materieele schade aan het stoomschip.

Ik heb mij verzekerd voor tien dagen à tien pegels en betaal daarvoor *f* 2.30.

Zou het niet verstandiger geweest zijn, om een verzekering voor 2 dagen à *f* 50 of één dag à *f* 100 te hebben genomen? Een mijner medepassagiers beweert zulks gedaan te hebben, doch ik kan niet nagaan of daarop méér premie moet betaald worden. Misschien kunnen toekomstige reizigers-leden van Oost en West hiermede hun voordeel doen?

* * *

De „Coen" brengt een groot aantal jonge Hollanders naar Indië, vol met...... „idealen"......

Als men nu in den loop van de reis op z'n gemak eens gaat krabbelen aan die idealen, dan blijken ze voor negentig procent te bestaan uit het volgende rekensommetje:

> Mijn salaris is zóóveel; wanneer ik nu zóóveel verteer, dan houd ik zóóveel over; dus kan ik over zóóveel jaar b i n n e n zijn!

En dan wordt er bij de oud-gasten hartstochtelijk geïnformeerd of het getal „ik verteer zóóveel" den toets der praktijk kan doorstaan.

Daar is natuurlijk tegen dezen kern-gezonden en Hollandsch-degelijken gedachtengang niets in te brengen! Dit sommetje vormt d e basis, waarop men naar Indië gaat. Maar...... dan is het toch eigenlijk beter, om zulks voortaan op congressen e. a. maar liever ronduit te erkennen. Het stelt de verhouding tusschen Indië en Nederland in een zuiverder en „eerlijker" daglicht.

De ideëele idealen komen dan wel, als men later — als oud-gast — rustigjes de vruchten plukt van z'n „beschavings-arbeid"......

* * *

Een van de meest prijzenswaardige Hollandsche karaktertrekken is...... een buitengewoon onbeschaamde eetlust.

En in deze zeer speciale tijden spreekt de factor „Europeesche ondervoeding" een flink woordje mee! Het is eenvoudig angstverwekkend, zooals er wordt huisgehouden onder de voedingsmiddelen. Aan tafel dubbele en driedubbele normaal-porties. Ik zag dames ontbijten met twee diepe borden gort en twaalf boterhammen, besmeerd en belegd en telkens de „dikste" uitgezocht. De koffietafel, zoomede de theetafel met koekjesbakken worden belegerd; ik zag lieden, die in hun kopje koffie vijf klontjes lieten vallen en er nog drie uit de vuist ophapten.

Des nachts is in de pantrij eenige malen ingebroken om brood en kaas en boter te „stelen": hutbedienden, hofmeesters en overig personeel worden voortdurend bewerkt middels fooien etc. om nog een „extraatje" af te schuiven. Een zeer kwaadaardig soort omkooperij ten nadeele van de scheeps-provisiekamer-voorraden. Ja, het is voorgekomen, dat door passagiers des nachts brooden, gereed liggende voor de ‚wacht"...... gestolen zijn!

Een meneer, liefhebber van „zuur", nam uit het zuurstelletje telkens een bord vol uitjes en augurkjes, zoodat het stel een keer of drie per maaltijd moest bijgevuld worden. Etc. etc. etc.

Geen wonder, dat van wege de administratieve autoriteit strenge maatregelen worden genomen ter beteugeling van deze sprinkhanenplaag. En geen wonder tevens, dat er hier en daar gemopperd wordt over de schrielheid en de karigheid en de ditjes en datjes van de maatschappij.

Men zij echter gerust. De tafel is aan boord meer dan uitstekend. Niet zoo overdadig royaal als een paar jaar geleden nog gebruikelijk was, maar beslist goed en positief voldoende.

* * *

Wij hebben reeds ons „historisch" moment beleefd!

Even voor het verlaten van het Kanaal ontmoetten wij de „George Washington" met president Wilson aan boord en geconvoyeerd door eenige kruisers en torpedojagers.

Het was een schitterend gezicht, dit reuzenschip te zien voortglijden, onberoerd door de zware deining, medevarende den man, wiens naam tegenwoordig op aller lippen zweeft.

Vermoedelijk zal deze ontmoeting aan boord van de „Washington" minder emotie verwekt hebben dan bij ons.

President Wilson heeft „misschien" eens opgekeken van zijn schrijftafel en de commandant van het schip heeft „misschien" aan z'n president eens uitgelegd, wie Jan Pieterszoon Coen is geweest en wat hij heeft uitgekuurd!

Eenige amateur-fotografen zaten na afloop van de ontmoeting te debatteeren over den „prijs", die ze voor het historische kiekje aan geïllustreerde tijdschriften zouden kunnen vragen. Ik hoorde getallen noemen met „honderd"-klanken!

Je moet maar „boffen"......

Nabij Gibraltar, 17 Maart 1919.

H. J. VERMEER.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Onze taak in Indië.

De heer L u l o f s heeft over bovengenoemd onderwerp te Medan voor de afd. Medan van het Algemeen Nederlandsch Verbond een rede gehouden, waarvan de *Deli Crt.* een verslag geeft. Zooals de heer L u l o f s in een „Ingezonden" in bovengenoemd blad meldt, heeft zijn geheele rede of causerie, zooals hij haar zelf betitelde, in de *Sumatra Post* gestaan. Daar dit laatste blad opgehouden heeft een exemplaar van zijn krant aan onze Redactie te zenden, volgen we het verslag der *Deli Crt.*

Er gaat een democratische golf door heel de wereld, met een schuim van bolshevisme. Dit schuim zal verdwijnen, maar de watermassa daaronder zal in beweging blijven, aldus de heer L.

Daarna overgaande tot de beweging naar onafhankelijkheid van Indië, haalt spr. de woorden aan van v. Hinloopen Labberton, dat wie de slavernij veroordeelt als eene natuurlijk onrecht, omdat geen mensch eigendomsrechten kan hebben op een anderen mensch, op diezelfde gronden moet veroordeelen, dat eenig volk een ander volk bezit. Spr. merkt op, dat sedert de dagen der „batige sloten" voorbij zijn, er van bezit geen sprake meer is en Nederland getoond heeft een voogd te willen zijn.

Dat westersche landen in het oosten gaan koloniseeren, terwijl vroeger toen de oostersche ontwikkeling die van het westen overtrof, geen kolonisatie in Europa plaats had, meent Spr. te moeten toeschrijven aan het verschil in karakter tusschen de menschen van tropische en gematigde klimaten. Tropenmenschen komen tot lethargie en waar de wereld recht heeft op de volle ontwikkeling en de economische voordeelen van alle streken, hebben de tropen de leiding van het westen tot zich g e t r o k k e n en b e h o u d e n. Op historische gronden behoort de taak om Indië te leiden tot het zelf in de rij der volkeren kan staan bij Nederland.

Inmiddels is het goed de kans op zelfstandigheid te peilen. Wel is bewezen, dat Inlandsche jongelui Nederlandsch middelbaar en hooger onderwijs kunnen opnemen, maar het is de vraag of die karaktereigenschappen reeds ontwikkeld zijn, die in leiders noodig zijn. Daarenboven zou een ontijdige massa-invloed in korten tijd heel het staatsbestel kunnen bederven. Als waarschuwend voorbeeld wijst Spr. op de Fransche Antillen, waar een ontijdige massa-invloed de inheemsche cultuur en industrie onmogelijk maakte, zoodat de eerst zoo bloeiende eilanden tot groot verval zijn geraakt, waarvan de i n h e e m s c h e b e v o l k i n g in de eerste plaats de nadeelige gevolgen ondervindt, daar ze niet in staat is het werk der kapitalisten voort te zetten. Zoo zouden we ook in Indië krijgen in plaats van een vorm van productie, waaraan gebreken bleven, g e e n productie.

Op de vraag, of de democratische richting aan de komende onafhankelijkheid ten goede kan komen, antwoordt Spr. bevestigend, maar in de kinderkamer laat men niet stemmen over het al of niet aanblijven van juf. Tropische volken moeten geleidelijk gebracht worden tot hun natuurlijk recht eigen zaken te behandelen. Eerst dienen de plaatselijke belangen door hen zelf geregeld te worden en die zeggenschap moet zich geleidelijk uitbreiden tot ruimere kringen.

Op het voetspoor van Ritsema van Eck wenscht Spr. autonomie en zelfbestuur voor gemeente en „Kreiz" (op Java het regentschap) alleen beperkt door de mate van het vermogen autonomie en zelfbestuur uit te oefenen, en dat is geen kleinigheid, als men bedenkt, dat de aaneensluitende regentschappen heel Java beslaan.

Daarboven wil Spr. zoo lang als noodig zal blijken de Nederlandsch koloniale „paramount-power", met de bedoeling de grenslijn tusschen volksbestuur en algemeen bestuur geleidelijk naar boven te verleggen. Als Ritsema van Eck het geheele bestuur als een pyramide beschouwende, stelf Spr. zich evenwijdig aan de basis op die pyramide een scheidingslijn voor. Wat beneden die lijn ligt is Indisch-autonoom, wat daarboven ligt Nederlandsch-koloniaal, de scheidingslijn wordt geleidelijk naar boven verplaatst.

De uitoefening ven gezag wordt gehouden aan het dragen van verantwoordelijkheid, uitbreiding van gezag naarmate het vermogen om verantwoordelijkheid te dragen toeneemt. Of het eind zal zijn algeheel gezag dan wel, in beperkte mate, gdeeld gezag, is van ondergeschikt belang. Dit systeem, waarbij op een gegeven oogenblik zoo noodig voorloopig halt gehouden kan worden, om later verder te gaan, acht Spr. vrijwat aannemelijker dan de leuze: Indië voor de Indiërs! insluitend de praemature toelating van den invloed der onmondige massa op het staatsbeleid in zijn geheelen omvang. Spr. is dan ook weinig ingenomen met de vereeniging Insulinde, die hij geen goeden vriend acht voor de Inlandsche beweging, wijl Insulinde de mate van mondigheid der Indische volken ziet door het vergrootglas van partijgenegenheid, voorts in een Westersche maatschappij gegroeide leuzen toepast op een Oostersche samenleving en ten slotte de Inlandsche beweging dringt naar daden van geweld. Aangaande de S. I. betoogt Spr., dat de regeering de beteekenis der beweging heeft overschat en de leiders te hoog aangeslagen heeft. Verheldering van uitzicht is noodig; men heeft zich te lang aan spiegelbeelden vergaapt.

Vaak ontketent zich een stroom van enthousiasme, wanneer eenige leiders een schare volgelingen vinden, doch stroom voert niet alleen slib mee, doch ondermijnt ook dijken en bruggen.

Spr. critiseert de Hollandsche neiging tot zelfverguizing en tot het roepen van „peccavi"; hij meent, dat de gelederen der ethici bestaan uit „Strebers" en kleinmoedigen, welke laatsten juist meewerken om het gevaar in te halen, dat ze vermijden willen, vergetende, dat de Inlander rechtvaardigheid erkent, maar ook eerbied heeft voor zelfbewustheid. Spr. acht het een fout van de regeering, dat ze na den Russisch-Japanschen oorlog niet overging tot uitbreiding van autonomie en van het aantal voor Inlanders bereikbare betrekkingen en tot invoering van diverse sociale verbeteringen. Het ware dan beter geweest, indien de vorming van S. I. vereenigingen tegengegaan was.

De Islam, een theocratie zooals Snouck Hurgronje zegt, predikt den heiligen oorlog, een geloovig Mohamedaan kan niet duurzaam berusten in de heerschappij van een ongeloovige.

En al is de Indische Mohamedaan een slechte Islamiet, fanatieke geestelijken weten hem op te zweepen, ook al is de oorzaak een materialistische, zooals in Atjeh en Djambi.

De relletjes te Koedoes haalt Spr. aan ten bewijze dat het einddoel van de S. I. is de vreemdelingen te verjagen en dat de vereenigingen bewuste revolutionaire vereenigingen zijn of daartoe tenminste uitgroeien. Al is op het congres te Bandoeng het sectarisch karakter uiterlijk weggenomen, het bestaat toch nog.

Toch meent Spr., dat de S. I. geen volksbeweging is. Eén flinke regent kon soms op Java in zijn ressort de geheele beweging uitroeien. En in de Buitenbezittingen verloopt de beweging reeds. In Benkoelen is de ontnuchtering al gekomen. Daar draagt de bevolking thans graag bij in den bouw van een brug, wanneer ze de verzekering krijgt, dat haar geld ten haren bate wordt aangewend en niet den weg opgaat van de aan de S. I. gegeven bedragen.

De millioenenmassa is weinig beroerd, al kwam hier en daar een plaatselijke verhitting voor, zoodat men niet van een volksbeweging kan spreken. Er bestaat ook geen kans, dat het ooit een volksbeweging worden zal, tenzij de regeering zwak worde in plaats van lankmoedig.

De reorganisatiecommissie kan voeren tot steun aan opbouwende Inlandsche vereenigingen, terwijl men door betere bezoldiging kan tegemoet komen aan den drang naar verbetering. Toch acht spr. het billijk, dat de uit Europa gekomenen in hoogere betaling waardeering vinden voor de opoffering van hun beste jaren aan de belangen van Indië.

Verder meent spr., dat het nationaal leven bij den Inlander verloren gaat, doordat de leiders overgaan tot assimilatie in een karakterloos internationaal proletariaat, terwijl toch de Javanen en oorspronkelijke Maleiers de dragers zijn van een markante, Oostersche beschaving.

Het verdwijnen van de mooie taal, de sierlijke kleeding, den Oosterschen groet merkt spr. aan als een artistieke misdaad. Verder haalt spr. voorbeelden aan om te betoogen, dat het aannemen van Europeesche allures door Inlanders niet is in het voordeel van dezen.

Ten slotte sprekende over cultuur- en mijnbelangen, trekt spr. een vergelijking met de F. M. S., waar de regeering een spoorlijn aanlegde door geheel Malakka en waar overal goede asfaltwegen bestaan, gemaakt met asfalt uit onze koloniën.

Een transsumatraansche spoorweg laat te lang op zich wachten en het wegennet van Sumatra moet worden uitgebreid. In cultiveering en hygiëne overtreft de Oostkust de Straits echter. Ginds betaalt men de koelies echter beter, en is ook de arbeidsinspectie beter geregeld.

Door de afwezigheid van een grootindustrie gaat veel winst het land uit, hoewel niet vergeten moet worden, dat deze daarin grootendeels terugkomt onder den vorm van nieuwe ondernemingen.

Het land, dat ons een goed bestaan oplevert, heeft recht op onze waardeering en door het goede van Indië op te zoeken, zal er meer liefde voor het land gekweekt worden en zal de band tusschen Nederland en de koloniën worden versterkt.

Suriname.

Wij moeten terugkomen op de kwestie van de koffiekeuring in Suriname. Naar al hetgeen wij er in de Surinaamsche bladen over lezen en hetgeen ons in particuliere brieven wordt medegedeeld, is de zaak niet geheel in den haak. In een rekest door de Vereeniging voor den grooten Landbouw te Paramaribo tot den Gouverneur gericht, wordt er dan ook op aangedrongen de aandacht der Hooge Regeering op de zaak te willen vestigen ten einde herhaling te voorkomen en wijziging te brengen in de te volgen gedragslijn ten opzichte der ondernemingen in de kolonie.

In dit rekest wordt opgemerkt, dat ongeveer acht dagen vóór de aankomst van de „Commewijne" door den agent van den Kon. W. I. Maildienst een circulaire werd verzonden, waarin o. m. bekend werd gemaakt, dat er een commissie was aangesteld om de te verzenden koffie te keuren. De plotselinge wijze waarop deze keuring werd ingevoerd veroorzaakte niet alleen veel extra werk en onkosten, maar was tevens oorzaak, dat het toegestane aantal balen niet ten volle verscheept kon worden, daar de tijd voor de bewerking ontbrak.

De mededeeling in de circulaire van den agent, dat de K. W. I. Mail in het vervolg geen koffie zal vervoeren, die niet aan de gestelde eischen voldoet, komt aan de Vereeniging zeer vreemd voor, daar de koffie van vreemde landen (Venezuela, Guatemala en Haïti), welke ter verscheping naar Curaçao is vervoerd zonder eenige keuring, wel door de K. W. I. M. voor vervoer wordt aangenomen.

Noch onbegrijpelijker komt het der Vereeniging voor, dat alleen consenten tot verscheping verleend zijn aan ondernemingen, waarvan belanghebbenden zich in Holland bevonden. Consentenaanvraag voor producenten, in de kolonie wonende, bleef onbeantwoord, terwijl die ongevraagd gegeven werden aan kooplieden, die geen baal koffie in hun bezit hadden.

De Vereeniging kan zich niet voorstellen, dat Landsbelangen met deze maatregelen werden voorgestaan, doch zeker zijn ze fnuikend voor de toch al

met zooveel moeilijkheden te kampen hebbende ondernemingen in de kolonie.

Naar onze meening zijn de N.O.T., de Nederl. Handelmaatschappij en de K. W. I. Mail eigenmachtig opgetreden, zij het ook met de beste bedoelingen. In elk geval is de maatregel verkeerd toegepast.

In Suriname wordt die goede bedoeling door velen niet erkend en oppert men de wildste veronderstellingen. Men meent, dat er geen sprake kan zijn van koffiesoorten „welke ongeschikt zijn voor consumptie", waar men in Nederland allerlei ongerechtigheid in den handel heeft gebracht onder den naam van koffie of koffiesurrogaat en dat nog wel tegen ongehoorde prijzen. Men weet in Suriname misschien niet, dat hier als deugdelijk artikel te koop is aangeboden gemalen en gebrand bloembollenmeel, dat zelfs in sommige gevallen giftig bleek te zijn. Evenmin dat er hier koffieboonen zijn „uitgevonden", bestaande uit stopverf, die in den vorm van boontjes wordt gedrukt, welke daarna gekleurd worden. (Zie in de „Haagsche Post" van 26 April een artikel „Hoe wij bestolen worden!").

Men meent terecht, dat ook inferieure koffie althans koffie is.

Een correspondent vroeg ons of de N.O.T. ook keuring heeft voorgeschreven van al de vuiligheid, die in het begin van den oorlog door Nederlandsche handelaars naar Duitschland is gezonden, en meende, dat men in onze „meest Nederlandsche kolonie" slechts het voorbeeld van het moederland volgde, zoo men minderwaardige producten verzond.

Aan een hoofdartikel over de koffiekeuring in „De West" van 4 Maart ontleenen wij nog het volgende:

„Als men nagaat, dat een arbeider niet meer dan een baal koffie per dag kan uitzoeken, beteekent het nalezen alleen van de aanwezige koffie een verlies van 30.000 dagtaken, in een kolonie die wegens gebrek aan arbeidskrachten de cultures tegenwoordig moet inkrimpen. Ook was de tijd te beperkt om met het werk gereed te zijn toen het schip hier aankwam, zoodat men — na meer dan een jaar op verschepingsgelegenheid te hebben gewacht — thans slechts een deel van de beschikbaar gestelde laadruimte kan vullen.

Het ware billijk geweest, een zoo ingrijpenden maatregel in te voeren met een zekeren overgangstijd.

Maar is die maatregel nu werkelijk noodig?

Men kan dat in de kolonie niet inzien en houdt zich daarom dringend aanbevolen voor nadere inlichting ter zake......

......Het nut van een sorteering naar qualiteiten — zooals door de Vereeniging voor den Koffiehandel werd aangegeven — moet natuurlijk worden erkend. En daar dit vrijwillig wellicht niet zou geschieden, moet ook het nut van een keuring worden erkend. Maar men tast volkomen in het duister naar de reden waarom van een land geëischt zou worden, dat het slechts één prima qualiteit aflevert.

Waarom kan de koffie niet gekeurd worden in verschillende qualiteiten, die elk haar merk hebben? Doet het iets af van de waarde van prima koffie, als daarnevens een tweede en derde qualiteit aan de markt wordt gebracht, voor minder koopkrachtige beurzen?

Wat moet men doen met de overblijvende koffie? Naar Amerika verschepen? Is dat niet een eenigszins bedenkelijk advies, waar de politiek juist moet zijn om de banden tusschen Moederland en kolonie nauwer aan te halen? Grenst het niet aan willekeur als men Hollandsche eigenaren van plantages in Suriname verbiedt hun product naar Nederland te vervoeren?

En is het niet eigenaardig, dat een scheepvaartmaatschappij weigert koffie te vervoeren, indien deze niet van zekere qualiteit is? Men zou zeggen, dat, waar de maatschappij voor alle kwaliteit dezelfde vracht ontvangt, zij zich hier mengt in iets wat haar niet aangaat. Voor zoover bekend, worden dergelijke voorwaarden elders niet gesteld. Een dergelijke houding kan men slechts aannemen als men een zeker monopolie heeft, doch zij wekt wrevel en doet den wensch naar concurrentie ontstaan.

En in wiens belang geschiedt dit alles? Is het uitsluitend het belang van Suriname, dat hier den doorslag geeft? Ook eenige uitleg daaromtrent ware niet overbodig" .....

Ook in „Suriname" van 14 Februari een — ingezonden — artikel over deze kwestie, dat eindigt met deze vraag: „Is dit de wijze om de kolonie tot bloei en welvaart te brengen?"

„Prima kwaliteit — aldus de inzender — hoogere prijzen, inferieure kwaliteit lagere prijzen is een axioma; immers de handel bepaalt zelf zijne noteering. Is de inferieure kwaliteit Surin. Liberiakoffie niet beslist beter dan chicorei of welk ander koffie-surrogaat?

Naar het verluidt hebben de Nederl. Handel Mij., de Cur. Handel en anderen meer dan 150.000 balen koffie in Curaçao liggen, waarvan een deel ook uit inferieure kwaliteit bestaat. Meer dan 8500 balen Surin. Liberiakoffie neemt de „Commewijne" niet mee, afgescheiden of de keuringscommissie meer dan dit aantal balen zal goedkeuren. Naar men zegt moet de overige scheepsruimte beschikbaar blijven voor de koffie door genoemde maatschappijen in Venezuela en andere plaatsen gekocht."

Wat er van dit gerucht ook zijn moge, o. i. is het een onafwijsbare plicht onzer Regeering een onderzoek in te stellen hoe men gekomen is tot dezen misschien goed bedoelden, maar slecht uitgevoerden maatregel.

Suriname mag niet voor de zooveelste maal het slachtoffer worden van verkeerde maatregelen, in het Moederland genomen. Inzonderheid is een onderzoek noodig naar de willekeurige beslissing van de K. W. I. Mail aangaande het vervoer.

* * *

Door den Gouverneur is bij de Koloniale Staten ingediend het ontwerp Koloniale huishoudelijke begrooting voor 1920. Wij komen op dit stuk in een volgend nummer terug.

* * *

In ons vorig nummer schreven wij over een incident in de Koloniale Staten.

Uit „De Surinamer" knippen wij in dit verband het volgende:

„Het „Comité Volksbelang" heeft een schrijven tot de Koloniale Staten gericht, waarin o.m. gezegd wordt, dat ook in verband met het feit, dat er niet alleen in den engen kring van het Comité, maar alom in de geheele maatschappij gegronde vrees bestaat, dat er in den boezem van de Staten een zoodanige verhouding is ontstaan tusschen de leden en ledengroepen onderling, die niet bevorderlijk kan zijn voor een eensgezind streven naar de behartiging van de belangen van land en volk, waarom het Comité zich tot u wendt met het verzoek, trots elk verschil van persoonlijke opvatting, dat altijd zal blijven bestaan, te waken tegen het vormen in uw midden van sterk geprononceerde partijschappen, die tegenstrijdige belangen najagen; maar daarentegen de krachten te concentreeren om het waarachtig volksbelang; de verstoorde verhouding zooveel mogelijk te herstellen, zonder welke van geen samenwerking sprake kan zijn en zonder samenwerking niets belangrijks en blijvends kan worden bereikt."

* * *

Naar aanleiding van een mededeeling in de „Berichten uit de Heidenwereld" van 15 April over het toenemen van zedenbederwende dansen in de kolonie, geeft de „N. R. Ct." van 22 April, Avondbl. C, onder het hoofd „Wetenschappelijke Berichten", een interessant artikel over negerdansen in Suriname.

WAT DE INLANDER ZEGT.

S. I. De *Kaoem Moeda* maakt melding van een vergadering van de S. I. in November verleden jaar te Trogong (Preanger-Regentschappen) gehouden, waar in Abdoel Moeis gesproken heeft over het hoog houden van den Islam. Hij deed het onderscheid uitkomen tusschen de Christelijke en Mohammedaansche godsdienstleeraren. De eersten krijgen van Gouvernementswege een bezoldiging, de anderen ondervinden allerlei moeilijkheden. Ook had hij het over de vele onbillijkheden bij de boschontginning, en dat de gronden tot de „boschreserve" worden gebracht, zoodra de Inlanders die willen hebben. Hij beloofde deze kwestie in den Volksraad aanhangig te zullen maken. Voorts zeide hij nog, dat de S. I.-leiders opkomende voor het goed recht, niet tegen gevangenisstraf opzien, integendeel zulks als een groote eer beschouwen. Hij releveerde verder het feit van de slechte gezindheid der ambtenaren B.B. tegenover de S. I., zeggende o.m.: „Indien ik wegens het uitoefenen van critiek in het openbaar op de handelingen van regeeringsambtenaren in aanraking mocht komen met den strafrechter, dan zou dit voor mij niets persoonlijks zijn; want word ik verbannen, dan komen er tien anderen voor mij in de plaats."

In dezelfde vergadering trad ook de Soendaneesche vrouw, *Nji Mas Darmini op*, commissaresse van de S. I. te Madjalaja, die hare zusteren opwekte tot actie voor de opheffing der Inlandsche vrouw. Om dit doel te bereiken moet in de eerste plaats een goede levenswandel betracht worden, alsmede een stipte opvolging van de godsdienstvoorschriften, behalve die betreffende de „Zakat" en de „Hadj."

De *Oetoesan Hindia* geeft een verslag van een vergadering van de locale S. I. te Soerabaja gehouden. Bij de opening zeide de voorzitter verheugd te zijn, te kunnen constateeren, dat er twee godsdienstige partijen bestaan, die beide de verhooging van het godsdienstig leven beoogen. De S. I. kan zich ten aanzien van een godsdienstige strooming niet afzijdig houden, maar moet in de eerste plaats goed op de hoogte zijn van het doel der beide bewegingen, ieder op zich zelf, op welke wijze zij dit doel wenschen te bereiken en in hoeverre deze bewegingen verband houden met die der Sjechs en Saids.

De heer Takil Hasim, voor zijn partij opkomende, zeide, dat de beweging door deze voorgestaan, ten doel heeft een meer algemeen maken van de kennis der Mohammedaansche godsdienstrechten, gebaseerd

op den Koran en de Hadits, en om bij de partijgenooten de vrees te doen verdwijnen, voor wat niet gevreesd behoeft te worden. Ook wil zijn vereeniging wijzen op alle afdwalingen op godsdienstig gebied. Het doel kan dus beschouwd worden als gelijk met dat van de S. I. Zijn partij wordt niet beinvloed door die der Sjechs of Saids. Zij behoort tot de Wahabiten, terwijl uit Sech Abdoelwahab's doel en streven duidelijk blijkt, dat hij niet tot de orde behoort. De voorzitter zeide, dat hem eigenlijk nog niet goed duidelijk is, wat het doel en streven der ,,Tasjiwroel Afkar'' is, die niet ter vergadering vertegenwoordigd was, zoodat hij nog niet kon overwegen, in aanmerking genomen de elasticiteit van de S. I., of de beide bewegingen wel in de S. I. konden worden opgenomen, om samen te werken voor hetzelfde einddoel.

Een nieuwe Inl. Vereeniging. In de *Oetoesan Hindia* schrijft *Kaoem Kampoengan*, dat hij het eens is met de oprichting van de vereeniging *Tasjiwiroel-Afkar* (gedachtenwisseling) op initiatief van de *Oeloma's* te Soerabaja. Deze vereeniging stelt zich in de eerste plaats ten doel, de bevordering van de kennis van den Islam. In November Ao. Po. hield ,,Tasjiwroel Afkar'' op dringend verzoek van de gemeente een godsdienstige lezing in de missigit van Paneleh (Soerabaja) bijgewoond door oud en jong (mannen). Zelfs voor de deuren en ramen drong men zich op, terwijl ook de plaats voor de vrouwen goed bezet was. 't Was om den wil Gods te vernemen. Voor de eerste maal werd bij de uitlegging der boeken de *Djowo-Dipo-taal* gebruikt. Deze taal toch wordt door de ,,*Tasjwiroel-Afkar*'' geacht het middel te zijn om het heldere licht voor de nog in het duister verkeerende onwetenden te ontsteken.

,,De eerste onderwijzer is de Moeder''. Hetzelfde blad haalt een kort geleden uitgevaardigde regeeringscirculaire aan, houdende de wenschelijkheid in, om geen huwelijken onder de Inlanders beneden den leeftijd van 21 jaar te doen sluiten. Er staat niet bij, zegt de schrijver, of hiermede ook vrouwen bedoeld worden. Hij acht dit wel wenschelijk, maar laat het aan de lezers over, om te beslissen of het met de Islam-voorschriften in strijd is. Hij is van oordeel, dat als men een te jongen klapper plant, men geen krachtigen klapperboom verkrijgt. Daarbij komt, dat een vroeg huwelijk (op het 14e of 15e jaar) voor de meisjes een beletsel is om meerdere kennis op te doen, daar zij alsdan de school zouden moeten verlaten. Wie bang is, dat het onderwijs de meisjes tot allerlei kwaad aanspoort, denke aan het Hollandsche spreekwoord: ,,De eerste onderwijzer is de moeder.'' (Sic.) *(Oetoesan Hindia).*

Mardi Agomo. De *Islam Bergerak* geeft een verslag van een vergadering van deze vereeniging ter beoefening van den Islam, waarin de voorzitter een vergelijking maakt tusschen den Islam en de Joodsche, de Boedhistische en Christelijke godsdiensten. Hij toont dan verder aan, dat de Islam tot nu toe onverdeeld gebleven is en de andere godsdiensten in den loop der tijden verdeeld geraakt zijn. Spreker zeide voorts, dat het Christendom niet de vrije gedachte toelaat, anders dan de Islam, die aan ieder vrijheid tot vrije gedachtenontwikkeling geeft.

Anti-Zending. Hetzelfde blad maakt ook melding van een vergadering te Klaten (Soerakarta), waarin *Mohamad Tahar* protesteerde tegen het zenden van Mohamedaansche kinderen naar de zendingschool aldaar. Den ouders van de kinderen, die de H. I. S. bezoeken, wordt aangeraden hunne kinderen de Vrijdagsche godsdienstoefening in de missigit te laten bijwonen. *(Islam Bergerak).*

De houding der voorgangers van den Mohamedaanschen godsdienst wordt afgekeurd, daar zij niet tegen de zending optreden en lijdelijk toezien, dat de zending voortgang maakt door allerlei maatregelen op sociaal gebied, als het oprichten van scholen en hospitalen. Indien het volk tot het Christendom overgaat, wordt het zwak. meent de schrijver in bovengenoemd blad. *(Islam Bergerak).* Ja, het Christendom predikt toegevendheid, maar de Islam zegt daarentegen, dat het kwaad, dat men ondervindt, in dezelfde mate met kwaad vergolden moet worden.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Goed bedoeld. Hoort men aandachtig — aldus de *Bintang Soerabaja* — het regeeringscommuniqué aan den Volksraad, dan is het duidelijk, dat de Regeering zich ten doel stelt de rust in het land zoo krachtig mogelijk te handhaven en het volk te beschermen tegen ongewenschte ophitsing, ook om in het belang van den vooruitgang volle bewegingsvrijheid te verleenen. Deze nieuwe politiek der Regeering zal natuurlijk allerwege bevrediging vinden, als zij ook maar spoedig de blijken geeft, dat het ernst met hare bedoelingen is.

Een vergelijking. Hetzelfde blad maakt een vergelijking tusschen Javanen en Japanners, waarbij de laatsten het van de eersten zullen winnen. Daarbij komt, dat de Japansche Regeering de Indische bevordert, credieten verleent tegen 4 pCt. 's jaars, terwijl de Javanen 12 pCt. aan de afdeelnigsbanken en 25 pCt. aan de dessaloemboengs moeten betalen. Er is maar één middel, zegt de schrijver, om Java en de Javanen op te heffen, d. i. meerdere scholen, voornamelijk landbouwscholen, op te richten.

Voedselnood. Op de pasars in de districten en onderdistricten van Toeloengagoeng (Kediri) — zoo wordt aan hetzelfde blad medegedeeld — loopen vele uitgehongerde mannen, vrouwen en kinderen rond, die van ellende ternauwernood voort kunnen. De politie-oppassers jagen hen onbarmhartig weg, zonder hun een schuilplaats aan te wijzen. Waar blijft de Regeeringshulp? De assistent-resident en de regent van Toeloengagoeng moesten eigenlijk de eerste hulp verleenen.

Hetzelfde blad *(Bintang Soerabaja)* heeft het over de toenemende armoede van de landbouwers in het onder-district Pataroekan (Pemalang-Pakalongan), die honger lijden, niettegenstaande kort geleden de padioogst werd binnengehaald. Als oorzaken worden genoemd: het gebrek aan bouwgrond, de oorlog, de suikerfabrieken, de droogte, de lage taxatie van de gronden door de suikerfabrieken, de strenge inning der belastingen, het gebrek aan irrigatiewater, enz. De ellende is zoo groot, dat velen van honger en gebrek omkomen en dat men niet eens het benoodigde wit goed kan koopen om er de overledenen mede te dekken. Dikwijls worden de lijken begraven slechts in pisangbladeren gewikkeld. De politie verleent geen bijstand.

De in Kediri heerschende ontzettende duurte van levensmiddelen, met name van rijst, is volgens de *Bintang Soerabaja* voornamelijk te wijten aan het groote aantal fabrieken in die streek. De Regeering heeft wel de noodige Rangoonrijst ingeslagen, maar deze is maar weinig beter dan de *gaplek*. De schrijver zegt, dat de *Katela pohon* (cassave) beter is. Naar aanleiding van het opdrijven van de prijzen door de handelaren, roept de schrijver uit: ,,Vooruit maar, drijft de prijzen maar op, zoo hoog, dat *Kromo* gedwongen zal worden met woest geweld voedsel te zoeken voor zijn maag.''

Naar aanleiding van het bericht in het *Soerabajaasch Handelsblad*, dat de Regeering nog niet is overgegaan tot beslaglegging op de levensmiddelen in de pakhuizen der handelaren, noodig voor de distributie, vraagt de redactie van de *Bintang Soerabaja:* Is de Regeering bang voor de kapitalisten? Wacht zij, totdat het te laat is en moeten er eerst onlusten uitbreken?

Indië heeft steeds, wat de voorziening der levensmiddelen betreft, op den steun van het buitenland moeten rekenen, daarom laat men zich niet gelegen liggen aan de uitbreiding van den aanplant van voedingsgewassen.

Dit is de oorzaak van het thans dreigende gebrek, dat nog meer gevoeld wordt door de belemmering, die de scheepvaart ondervindt. Toch zou er geen sprake van geberk moeten zijn aan levensmiddelen. Er zijn genoeg menschen en genoeg gronden; de natuur is mild en de aarde vruchtbaar. *(Bintang Soerabaja).*

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Zaken doen!

De nationale bond van Amerikaansche fabrikanten heeft in een verslag geruststellende cijfers gepubliceerd over 't herleven van nijverheid en handel. In 25 tot 50 percent der fabrieken gaat het werk weer zijn normalen gang. In het juweliers-, goudsmedersvak, in de muziekinstrumenten-, carrosseriefabrieken, tabak- en rubberfabrieken heerscht zelfs bijzondere drukte. Een uitzondering op den algemeen zeer bevredigenden toestand maakte de lederindustrie.

De berichten, die van elders opduiken over de bedrijvigheid van den Amerikaanschen ondernemingsgeest in 't buitenland, stemmen hiermede volkomen overeen. In België en Frankrijk doen de Yankees zaken tusschen de afwikkeling van 't oorlogsbedrijf heen, terwijl de Am. soldaat er zich tot vertrek gereed maakt, knoopt de business-man er relatiën aan, die de Fr. en Belg. reeds de alarmklok hebben doen luiden, over de ,,belangeloos'' gebrachte hulp.

In de ,,Daily Telegr.'' vonden wij een klacht van een koopman te Johannesburg, dat geheel Zuid-Afrika door Am. handelspropaganda wordt bewerkt, intensiever dan 't ooit door de Duitschers is gedaan. De Schr. verwacht een verdringen van de Eng. markt als Engeland niet zeer spoedig tot energieke tegenactie overgaat.

Volgens een bericht uit Hamburg, hebben de V. S. met Italië een overeenkomst gesloten, betreffende de levering van steenkolen. Ongeveer 75 percent van de door It. benoodigde steenkolen zullen gedurende eenige jaren door Amerika geleverd worden tegen prijzen, die de concurrentie voor Eng., Fr. en Duitsche steenkolen onmogelijk maken.

In onze koloniën hebben de Am. en Japansche artikelen ook een ruime plaats veroverd.

Met hetgeen wij de vorige week schreven over de 2700 transportschepen, waarvoor Am. een nuttige taak zoekt, geeft dit alles wel even een kijk op den economischen wedijver, die in den wereldhandel te wachten is.

Turkije Bolsjewikisch?

Volgens geruchten zou ook de Turksche troon omver geworpen zijn. Toen de Czar afgezet werd, verwachtte men verzet van de plattelandsbevolking, die in hem 't hoofd der kerk was blijven vereeren. Deze pauselijke positie heeft echter de verwachte beteekenis niet gehad. Voor den Sultan van Turkije, de Groote heer in Stamboel, gold eenzelfde overweging, van nog verdere strekking, omdat de Islam over veel landen verspreid is en volgelingen heeft, die, ook zonder

Turksch onderdaan te zijn, den sultan als opperpriester van alle mohamedanen zijn blijven beschouwen. Zou 't Comité voor eenheid en vooruitgang te Constantinopel, bij 't uitroepen der soviet-republiek de Turksche onderdanen i n het Rijk bereid vinden om den Khalief ook af te zweren? Hoe zouden de mohamedanen b u i t e n Turkije tegenover de beweging staan? Zouden zij, 't voorbeeld der losbandigheid volgend, ook overstag gaan, zoodat de gisting, die vrijwel door geheel de islamitische wereld reeds gaande was, op meerdere punten tot uiting zou komen? Of zouden zij, trouw aan hun opperheer, voor diens rechten opkomen tegenover de geloofsgenooten, die hem verzaken? Of zou hier 't een, daar 't ander geschieden?

Wat te verwachten is als 't Comité voor eenheid en vooruitgang er toe komt om de ingehouden hartstochten vrij spel te laten, vonden wij in een artikel van de „Morning Post” omschreven, vóórdat van den staatsgreep in Constantinopel bericht was ontvangen. Het heeft dus ook beteekenis indien van dien staatsgreep niets aan is, doch het comité toch de teugels in handen mocht krijgen. Zou dit nog toegevoegd moeten worden aan de rampen, die Oost Europa reeds teisteren?!

„Het getalm van de vredes-conferentie heeft aan het Comité voor eenheid en vooruitgang gelegenheid geschonken, zijn regelingen uit te breiden. Het staat vast, dat indien de vredesvoorwaarden den Turken niet voldoen, er door het geheele land een bloedbad zal uitbarsten. In Armenië, waar de Turken ten gevolge der gruwelen de groote meerderheid hebben, zullen de Armeniërs tot den laatsten man worden uitgemoord. Indien de conferentie het vilayet van Smyrna aan de Grieken toewijst, zal het evenzoo gaan, indien de Grieken geen vergunning krijgen om voldoende verdedigingsmaatregelen te treffen. Wordt Thracië aan de Grieken gegeven, dan zullen de Bulgaren onmiddellijk den oorlog verklaren met het doel om de Grieken daar uit te roeien. Het comité heeft alle noodige voorbereidingen getroffen om het voorbeeld van Rusland en Duitschland te volgen, de beide groote naties, welke den gemiddelden Turk het beste bekend zijn. De leiders en oud-officieren prediken de verdeeling van alle bezit. Hieraan wordt de meening verbonden, dat de Christenen de bezitters zijn, en het gevolg zal zijn een rassenmoord. De Turksche bevolking is goed gewapend.”

Kiautchau.

De groote Fiume-storm is aan 't luwen en schijnt tot een bevredigende oplossing te worden gebracht, al zal er wel wat wrok van blijven hangen beiderzijds. De Kiautchau-moeilijkheid, die wel eenige overeenstemming vertoont met de Fiume-kwestie, is daarentegen voorloopig aan den commissie-kapstok gehangen. Evenals tusschen Engeland, Frankrijk en Italië een voorloopige overeenkomst was aangegaan, waarvan de mogendheden, die later aan de zijde van de Entente in den strijd getreden zijn niet op de hoogte werden gesteld, is ook aan Japan door Engeland en Frankrijk het vooruitzicht geopend op het behoud van de voormalige Duitsche haven in China: Kiautchau en omgeving. Japan schijnt er eerst niet bepaald op aangedrongen te hebben om dit, met veel inspanning aan Duitschland ontrukte pachtgebied blijvend onder Japansche vlag te brengen. Maar bij gehouden besprekingen heeft het 't zich toch heel gemakkelijk en heel gaarne laten toewijzen. Dezelfde bezwaren, welke Wilson ten opzichte van andere gebieden heeft doen gelden, wanneer men streken bij een rijk wilde voegen, waartoe zij niet door duidelijk aan te geven banden behooren, kwamen ook in 't geding om dit stuk zuiver Chineesch gebied aan Japan toe te wijzen. China is 't hiermede nu natuurlijk eens. Japan plaatst Engeland en Frankrijk voor 't gestand doen van de gemaakte afspraak. Het laat zich, tot nu toe althans, daarvan niet afbrengen. Ook wordt de kracht van het Wilson-beginsel aangevochten door de concessies, die de Amerikaansche president in menig opzicht reeds aan anderen gedaan heeft, zoodat een concessie voor Kiautchau daar best bijkan, maar Japan zoekt toch vooral zijn kracht bij de gemaakte overeenkomst: Frankrijk en Engeland hebben zich gebonden, niemand kan dit te niet doen, als de drie onderteekenaars 't niet herroepen en hiertoe heeft Japan geen zin.

De Japanners zijn toch al niet heel vriendelijk ten opzichte van Wilson gestemd, door zijn tegenkanting voor de wederkeerige gelijke toelating en berechting van alle rassen in de landen, die den wereldbond zullen vormen. Amerika heeft met zijn negerbevolking en met de Chineesche en Japansche nederzettingen in 't westen der V. S. een ondervinding opgedaan, die 't afkeerig maakt van een open-deur-politiek voor de immigratie, en het weet dat Canada er precies zoo over denkt. De president vertolkt dus slechts 't gevoelen van zijn natie, wanneer hij de vrije emigratie met behandeling van alle rassen in alle politiek verbonden landen als gelijken niet wenscht te aanvaarden, maar die opvatting heeft bij de Japanners toch kwaad bloed gezet en dit spoort hen te meer aan, geen afstand te doen van de op Kiautchau verkregen aanspraken, die een ergernis vormen voor hun machtigen mededinger in den Stillen Oceaan.

De zaak is verwezen naar een commissie van deskundigen voor het Verre Oosten, terwijl aan de Jap. en Chin. gedelegeerden het verzoek gedaan is om hun regeeringen toestemming te vragen voor 't uitstellen van de afdoening der geheele kwestie.

Als de andere groote punten afgedaan zijn, zal het verlangen tot toegeven voor de overschietende vragen wellicht zoo groot zijn geworden, dat daaraan wel een beginsel prijs gegeven, of juister van een beginsel nog wat meer prijs gegeven, mag worden, zonder daarover lastig gevallen te worden. Door uitstel kan van een der partijen wat toeschietelijkheid verwacht worden, en daar voor Amerika 't hemd nader is dan de rok, zal 't allicht op den Kiautchau-eisch eerder toegeven, dan op den wensch der algemeene rassenverbroederings-politiek. En China? China is voorloopig nog gewend aan toegeven, met 't voornemen later anders te spreken. Dat is echter geen vredesperspectief. Inderdaad: dat is geen vredesperspectief!

Nadat 't bovenstaande voor de pers gereed was, brachten telegrammen uit Parijs bericht, dat nu toch weer iets nader was bereikt, iets dat wel overeenkomst met de door ons uitgesproken verwachting. Japan zou Kiautchau krijgen; over Shantoeng zou 't met China in overleg treden. Lord Cecil zou nog een poging doen om een compromis in de rassen-kwestie te vinden.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

De Nagarakrtagama.

In het vorig Kol. Weekblad werd even de aandacht gevestigd op de verschijning (in boekvorm) van den Nagarakrtagama, een heldendicht en lofzang op Hajam Woeroek, den grootsten vorst van het rijk Madjapahit, dat in de 14e eeuw A. D°. niet alleen Java beheerschte, maar ook de politieke oppermacht had in den heelen Indischen Archipel.

In de „N. R. Ct.” (26 dezer, avondblad B) schrijft de heer G. P. Rouffaer nu deskundige bijzonderheden omtrent de oorsprong van het gedicht, de vindplaats van het handschrift enz., de uitgave van den inlandschen tekst door Dr. Brandes en daarna in het Hollandsch door Prof. Kern (bij gedeelten in verschillende jaargangen der „Bijdragen” van het Kon. Instituut en in diens „Verspreide Geschriften”).

De heer Rouffaer eindigt zijn zeer lezenswaardig stuk over den Nagarakrtagama aldus:

Thans is daarvan, als afzonderlijk boekwerk van ruim 300 pagina's, een herdruk verschenen, verrijkt met tal van nadere aanteekeningen door Dr. N. J. Krom, een van Prof. Kern's leerlingen, met registers, met een facsimile van het oorspronkelijke palmblad-handschrift, en met een instructieve kaart van Madjapahit's politieke macht over den Indischen Archipel in de tweede helft der 14e eeuw.

Voor ons, Nederlanders, een kostelijk bezit; voor begaafde Javanen, die het Hollandsch machtig zijn, een schat. Een monument van hun grootheid als volk, vijf en een halve eeuw geleden.

Bataksche geneeskundige kruiden.

Naar de „Deli Crt.” verneemt, heeft de heer Barlett, die tijdelijk als botanicus van de H. A. P. M. is opgetreden, voor zijn terugkeer naar Amerika een Batakker opgedragen om een verzameling te maken van alle geneeskrachtige kruiden die onder zijn landgenooten bekend zijn, met een beschrijving van het gebruik dat er van gemaakt wordt.

De heer Barlett is in Indië tijdelijk geweest, terwijl hij vacantie had van zijn betrekking als professor in de botanie te Michigan, waar hij doorgaat voor een van de bekwaamste botanici van zijn land. Hij heeft den korten tijd, dien hij in Indië geweest is voor den rubber, bovendien nog besteed aan volkenkundige studie van de Bataks in Asahan, van welk volk hij een groote verzameling ethnografica heeft medegenomen naar de Ver. Staten. Er zal ook voor gezorgd worden dat voor de Indische musea een verzameling van Bataksche geneeskrachtige kruiden verzameld wordt.

(Ind. Merc.)

Tijdschrift voor Indische Geneeskundigen.

No. 5 van den 26en jaarg. bevat o.a. de volgende bijdragen: Over de behandeling der lijders aan Spaansche ziekte, door Schut. — Over de frequentie van appendicitis bij inlanders, door A. E. Sitsen (Met Naschrift door G. O. E. Lignac). — Over de behandeling van koorts bij longtuberculose, door Dr. H. Schut. — Beri-beri en rijstvoeding, door Asikan.

Bulletin Bond van Geneesheeren.

Het 186e Bulletin bevat weder een artikel over de bekende veel besproken kwestie of Tosari, in verband met den nabijen vulkaan Bromo, al dan niet geschikt is om er een sanatorium voor longlijders te vestigen.

Verder blijkt in hetzelfde Nr. dat de Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië, naar aanleiding der interpellatie van Dr. van Ravesteijn in de Tweede Kamer

over de groote sterfte in Indië aan de influenza, tengevolge van gebrekkige geneeskundige hulp, een telegram heeft gezonden aan den Min. van Kol. en Tweede Kamer, van den volgenden inhoud:.

Overwegende influenza maakte slachtoffers over de geheele wereld, trof rijken en armen van alle rassen, meest jonge en krachtige personen stierven, influenza verspreidt zich door de lucht, derhalve van oordeel dat influenza sterfte niet op rekening te stellen van minder goede gezondheidstoestanden of onvoldoende zorg gouvernement; acht redenen voor interpellatie ongegrond.

Eenige aan de Singapore Free Press ontleende mededeelingen (in meergenoemd Bulletin bekend gemaakt) strekken tot bewijs dat de sterfte aan influenza in Indië niet uitsteekt boven die in Engelsch-Indië en de Straits bijv.

Handel en Bedrijf.

No. 6 bevat het slot van het geïllustreerde opstel over Billiton en meer speciaal het bedrijf der Billiton-Maatschappij.

In No. 7 vervolgt ir. D. Ingerman zijn beschouwingen over warenkennis van koloniale waren; thans behandelt schr. het artikel thee (geschiedenis en oorsprong; teelt, oogst en bereiding; thee-kwaliteiten en haar verschillen; opbrengst, opslag en handel, verbruik; thee-surogaten en -vervalschingen.

In hetzelfde Nr. nog een artikel van J. Butter over industrialisatie van Ned.-Indië.

In- en Uitvoer.

In het Nr. van 23 dezer het vervolg van Th. v. d. C.'s: Onze Indische cultures in 1918 en hare vooruitzichten voor 1919; het artikel koffie vormt thans het onderwerp zijner bespreking.

Handelsberichten.

Werd in het vorig Nr. van „Handelsberichten'' het een en ander medegedeeld over den uitvoerhandel van Ned.-Indië, ten vervolge daarop bevat No. 632 een kort overzicht van den invoerhandel en van de organisatie door Kamers van Koophandel en Nijverheid en Handelsvereenigingen in Indië.

Korte Berichten.

No. 11 der z.g. „Korte Berichten'' bevat het vervolg der mededeelingen (naar P. E. Teppema, vice-consul te Melbourne) over de handelsbeweging van Ned.-Indië met den Australischen Statenbond. — Verder nog een vervolg-artikel: De markt van eenige Ned.-Indische producten te Amsterdam in 1917.

300-Jarig bestaan van Batavia.

Den 30en Mei 1619 veroverde gouverneur-generaal Coen de stad Jakatra, waarmede „het fondament van zoo lang gewenscht rendez-vous'' was gelegd. Hoewel eerst in 1621 (op aanschrijven van H.H. Bewindhebbers d.d. 4 Maart) de naam Batavia officiëel aan onze vestiging werd gegeven (Coen had haar naár zijne geboorteplaats Nieuw-Hoorn willen noemen), zal men die daad van Coen — met haar verstrekkende gevolgen — den 30en Mei van dit jaar vieren als den herinneringsdag van het 300-jarig bestaan van Batavia.

Zoo volledig mogelijk zullen we in deze rubriek vermelden alles wat in de komende dagen over deze gebeurtenis geschreven zal worden, de rij openende met de aandacht te vestigen op een artikeltje in de „Reflector'' van 8 Maart, die den 12en Maart 1619 tot den gedenkdag maakt omdat toen ons fort in Jakatra reeds den naam van Batavia verkreeg.

Het verhaal dat Coen op de puinhoopen van de plaats Jacatra, het tegenwoordige Batavia stichtte, is onjuist. Het verwoeste Jacatra lag aan de westzijde, ons fort (het latere Batavia) aan de oostzijde van de groote rivier.

Weekblad vóor Indië.

Onder andere artikelen brengt No. 49 een korte geïllustreerde bijdrage van E. v. d. B., getiteld: „Overgeplaatst naar Madoera'', waarin schr. een opwekkend beeld geeft van dat eiland. De verhalen over ongemakken enz., tengevolge van droogte en hitte blijken schromelijk overdreven te zijn, zoo ze al bestaan.

Indisch Tijdschrift voor Spoor- en Tramwegwezen.

In de afl. van Dec. 1918 en van Jan. 1919 voortzetting der beschouwingen van L. J. R. Geene, over den tramweg van Babat naar Djombang van de Babat—Djombang Stoomtram-Maatschappij, zoomede van S. A. Reitsma's „Eenige bladzijden Indische spoorwegpolitiek''. — Voorts o.m. in eerstgen. afl. een artikel van Mr. A. A. Aberson: „Bezoldiging van dienstplichtig personeel''.

De Waterstaatsingenieur.

Uit den inhoud van No. 12, jaarg. 1918: De zoutverpakkingsfabriek Kalianget. Lezing van ir. C. G. van Baerle. — De telefoon als hulpmiddel op afgelegen werken. — De afd. Ned.-Indie van het Kon. Inst. van Ingenieurs. — De ontwikkeling der technische pers in Indië, door ir. N. J. de Groot. — Levensbeschrijving van ir. Henry Heijl, 1876—1918, door R. — Regeeringsappreciatie van het Ingenieurscorps, door ir. S. J. Gomperts. — De reorganisatie der Indische pers. — De Ingenieurscursus te Batavia, door ir. W. H. Tromp.

Teysmannia.

Inhoud van afl. 2, jaarg. 1919: De bodem in verband met den plantengroei, door J. J. B. Deuss. — De bacteriën der wortelknolletjes van de leguminosen, door Dr. A. Rant. — „Treubia''. Ter inleiding, door Dr. W. Roepke. — Sprokkelingen op landbouwgebied (Achteruitgang van den bouwkruin door afspoeling. — Nawerking van phosphaatbemesting op groenbemesters. — Overzicht over het gebruik van kunstmest op de theecondernemingen van Assam en Bengalen van 1907 tot 1917. — De juiste benaming van eenige tabaksvijanden. — Practische bemestings-, nawerkings- en vruchtwisselingsproeven).

Gotalaria usaramoensis als vezelplant.

No. 12 der „Mededeelingen uit den Cultuurtuin'' bevat een geïllustreerde verhandeling van G. F. J. Bley, naar aanleiding van door schr. genomen proeven met Crotalaria usaramoensis (een uit Duitsch Oost Afrika ingevoerde vezelplant). Als men weet dat op Java jaarlijks voor een waarde van 6—7 millioen gulden aan zakken voor de verpakking van suiker, koffie enz. noodig is, dan is het begrijpelijk dat voortdurend naar een plant wordt gezocht, welke het materiaal voor die z.g. „goenie-zakken'' op Java zelf zou kunnen leveren. De proeven met de nieuw ingevoerde vezelplant zijn, volgens schr., niet onbevredigend; de practische bruikbaarheid van de verkregen vezelstof zal echter in Europa dienen te worden onderzocht.

Indisch Militair Tijdschrift.

Afl. 2 van jaarg. 1919 bevat o.a.: Wereldvrede, door P. — Nog eens „de samenstelling der Artillerie van ons toekomstig veldleger'', door Ch. Kiès. — Hoe moet het vraagstuk van de reorganisatie der Artillerie van ons veldleger worden bestudeerd? door J. B. van der Poll. — Vliegongevallen, door W. Leendertz, met Naschrift, door T. — Menage-aangelegenheden, door J. Luymes. — Over oriënteeren en nog wat. — Iets over de psychologie van den soldaat in het gevecht.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 4 opent met het portret(met korte levensbijzonderheden) van den 2en gouverneur-generaal Gerard Reynst. — Overigens bevat ze: Palembang, een gewest in opkomst, door C. Lekkerkerker, III. Het bergland, Europeesche landbouw, houtexploitatie, petroleum. — Dr. E. B. Kielstra beschrijft „een paar avonturiers in Oost-Indië'', n.l. den Deen Lange en den Engelschman King, die tusschen de jaren 1830 en 1849 op Bali en Lombok een vrij belangrijke rol speelden.

Mededeelingen.

Van het Ministerie van Koloniën:

Mutatiebericht.

VACATURE.	DATUM VAN INGANG.	AANTEEKENINGEN.
Lid van den Raad van Justitie te Batavia.	Met ingang van den dag zijner inscheping.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. A. H. L. Utermark.
President van den Raad van Justitie te Padang	3 April 1919.	De eventueel met ziekteverlof vertrekkende Hoofdambtenaar is Mr. J. Th. de Lussanet de la Sablonière.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.
Teeken- en Schilderlessen.
Lessen in moderne talen.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Kinderjuffrouw in Indië.
Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Janstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assistent-Resident, van Imhoffstraat 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterkunde.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Ned.-Indië.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,** door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10,** porto f 0.02; 50 ex. **f 2.80,** voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.—;** voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar:

a. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Surnumerair bij den Indischen Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.

Leergang 1919/20 voor opleiding tot Commies.
Aantal opengestelde plaatsen: **40.**

In aanmerking komen:

Jongelieden van **ten hoogste 23 j.** met **EINDDIPLOMA H. B. S.** (voor jongens) **5 j. c., Hoogere Handelsschool, Gymnasium.**

Schriftelijke aanmelding bij den ondergeteekende.

Degenen, die dit jaar eindexamen denken te doen, kunnen zich thans reeds aanmelden.

Opleiding kosteloos.
Toelage f 1000.- per jaar.

Verdere bijzonderheid geeft de bekendmaking in de „Staatscourant" van 29 Maart, waarvan de ondergeteekende op aanvraag kosteloos overdrukken verstrekt.

Namens de Commissie van Voorbereiding,
W. F. GERDES OOSTERBEEK, Secretaris.

DEPARTEMENT VAN KOLONIËN, 's-Gravenhage.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN INDISCHEN DIENST

De bij het Departement van Koloniën ingestelde „ARBEIDSBEURS VOOR DEN INDISCHEN DIENST" maakt bekend, dat zij, die voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst wenschen te worden uitgezonden, en verder allen, die omtrent Indië wenschen te worden voorgelicht, zich hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, kunnen wenden tot den Leider der Beurs, den Heer L. E. DOM VAN ROMBEEK.

Ter bevordering van de werkzaamheden der Arbeidsbeurs zal zooveel mogelijk samenwerking worden gezocht met den RIJKSDIENST DER WERKLOOSHEIDS-VERZEKERING EN ARBEIDSBEMIDDELING (CENTRALE RIJKS-ARBEIDSBEURS), met het bij het Departement van Oorlog opgerichte „Bureel Bemiddeling voor Verlofsofficieren", en met de overige georganiseerde openbare arbeidsbemiddeling hier te lande.

De Leider van de
„ARBEIDSBEURS VOOR DEN INDISCHEN DIENST"
L. E. DOM VAN ROMBEEK.

Adres: 54 Willemstraat, 's-Gravenhage. 10 L